

Борисов О. О.,

кандидат філологічних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри германської філології Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка

СИНТАКСИС ВПЛИВУ У ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ БРИТАНСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ КОРИСТУВАЧІВ БЛОГІВ

Анотація. У статті розглядаються ізоморфні та аломорфні ознаки стилістично нейтральних та стилістично забарвлених синтаксичних засобів та прийомів впливу комунікантів у британських та українських блогах.

Ключові слова: блог, діалог, синтаксис, стилістичний синтаксис, вплив.

Постановка проблеми. Одним із найбільш популярних способів діалогічного існування у віртуальному світі в британському та українському суспільстві залишаються персональні або домашні сторінки – блоги [1; 2; 3; 4; 5]. Блог (англ. blog, від web log – інтернет-журнал подій, інтернет-щоденник) – веб-сайт, основний зміст якого – записи, зображення та мультимедіа, які додаються регулярно [4], на нашу думку, з метою обов'язкового отримання коментарів від зареєстрованих користувачів на деяке авторське текстове повідомлення. Актуальність статті визначається загальною спрямованістю сучасних лінгвістичних розвідок на вивчення особливостей протікання діалогічних взаємодій у суспільстві, зокрема у віртуальному мовному середовищі. Блоги для аналізу були відібрані нами за тематичним критерієм та присвячені спорту, кінематографу, внутрішній політиці держави, зовнішнім політичним подіям, телебаченню, здоров'ю, мистецтву, розвагам, та були взяті з публіцистичних інтернет-видань та соціальних мереж LJ і ЖЖ. Порівняльне вивчення британських та українських діалогів у блогах до цього часу ще не здійснювалося, тому дослідження визначається своєю новизною.

На сьогоднішній час вивчення діалогічного мовлення блогів у порівняльному аспекті не було об'єктом пильної уваги вітчизняних мовознавців, хоча основні риси жанру, зокрема українського, окреслювалися в працях В. Волохонського [1], Н. Курчакової [2], Л. Мальцевої [3], І. Пожидаєвої [4], І. Тонких [5]. **Метою** розвідки є виявлення синтаксичних особливостей діалогічного мовлення користувачів блогів британського та українського етносів. Визначаємо такі **завдання** статті: 1) встановити діалогічну сутність та структуру віртуального жанру блогу в британському та українському віртуальному середовищі; 2) виявити структурно-синтаксичні ознаки мовлення учасників етнічних блогів; 3) проаналізувати синтаксичний матеріал із погляду його стилістичної значущості під час впливу на адресата та виявити кількісні відмінності щодо активності вживання того чи іншого засобу у мовленні відвідувачів блогу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз матеріалу свідчить, що ізоморфною рисою є тип організації британських та українських блогів: пост презентує погляд автора на певне питання, подію у вигляді монологічного мікро- чи макротексту або цілий діалог інтерв'юера з деяким респондентом, який запрошує до його коментування. Діалог у блозі народжується в репліках-коментарях інших відвідувачів сайту у відповідь, як певна реакція на поданий «провокаційний» ін-

формаційний сигнал, що відбиває (перш за все, у кількісному параметрі учасників обговорення питання) реалізацію впливу автора на інших. У свою чергу учасники коментують пости інших: відбуваються мікродіалоги усередині макродіалогу. Тому блог ми розуміємо як «подвійний» діалог: зовнішній реалізується між блогером та іншими комунікантами, окреслюючи тематику дискусії, внутрішній – відбувається між самими інтрактантами, які реагують вже на інформаційний стимул із боку одного з учасників, звертаючись до нього прямо реплікою або опосередковано, продукуючи своє враження. Якісний коментар спонукає звернути увагу на його автора; останній, таким чином, досягає необхідного ефекту впливу. Комунікативний вплив у процесі дискусії в британських та українських блогах досягається, зокрема, у синтаксичному аспекті.

Структурно-синтаксичні ознаки віртуального дискурсу характеризуються так: при загальній орієнтації авторів постів на норми літературного англійського та українського писемного мовлення домінують відхилення у вигляді моделей усного розмовного мовлення. Тому, з одного боку, граматично та пунктуаційно правильно оформлені розгорнуті складносурядні та складнопідрядні речення, які функціонують поряд із простими, зазнають значного розширення за рахунок нанизування на них простих речень, а з іншого, вони переважаються з неправильно оформленими конструкціями, які розбиваються на прості (пунктуаційно неформлені) фрагменти, таким чином, перетворюючись чи поступаючись місцем простим, еліптичним, незавершеним граматично та пунктуаційно реченням, реченням з непрямым порядком слів, які можуть і не відбивати логіку побудови окремого повідомлення: англ. who said that says: January 22, 2014 at 11:46 am penny wise pound foolish ; Bingo says: January 22, 2014 at 11:45 am It is only «surprising» if you are a left wing twat who knows shit та укр. Капітан Кук Здохли, та завжди найдуться послідовники, щоб носитися із писаною торбою тоталітаризму або prosto_sergii_06.01.2014 22:21 Технар Технар Хотів би знати Вашу чітку думку . На нашу думку, це відбиває тенденцію копіювання швидкоплинності та інформативності усного мовлення, надаючи спілкуванню необхідний динамізм як відображення реальної усної розмови чи дискусії: головне для учасників – висловлена думка, а формальні моменти її оформлення є зайвими та негативно впливають на перлокуцію автора повідомлення. Лаконічне представлення думок позитивно впливає на інформативність повідомлення [3, с. 122].

Ізоморфним є те, що в британському та українському жанрі блогу відсоток простих речень (55,3% та 66,8%) переважає над відсотком складних (у 1,2 раза та 2 рази, пор., 44,7% та 33,2%). Щодо різновидів складних структур, то ізоморфність зберігається: в обох етнічних випадках блог більше насичений складнопідрядними (74,2% та 87,7%), ніж складносурядними реченнями (у 2,9 та 7,1 раза, пор., 25,8% та 12,3%). Міжетніч-

не порівняння активності вживання в блозі простих речень свідчить про перевагу українського дискурсу (у 1,2 раза, пор., 55,3% та 66,8%), а складних – про перевагу британського (у 1,3 раза, пор., 44,7% та 33,2%), при цьому підрядні речення переважають в українському дискурсі (у 1,2 раза, пор., 74,2 % та 87,7%), а сурядні речення – у британському (у 2,1 раза, пор., 25,8% та 12,3%).

З погляду стилістики синтаксису відмічаємо більшу міру активності вживання таких виразних засобів та стилістичних прийомів у британському діалогічному мовленні в порівнянні з українським:

– еліптичні речення (перевага у 1,8 раза, пор., 48,8% та 26,9%): англ. IsabellaMcC conordgraham06 January 2014 2:42 am Love Seinfeld та укр. Mmother Nnature 08.01.2014 22:02 Роблю, що можу – спілкуюся з людьми;

– парцеляція (формальна перевага на 0,4%, пор., 3,2% та 2,8%, тому можливо вважати, що рівень вживання прийому є ізоморфним): англ. Lokster To avoid anyone thinking this was a massively original idea. Or credit where credit might be due. Or not. та укр. Володимир Калина: Бандюки наступають. І на Майдані і в Інтернеті;

– відокремлені конструкції (перевага у 1,2 раза, пор., 11,2% та 9,3%): англ. _jubjub_bird August 30 2013, 11:40:01 Syria does not have oil (at least not as much as Saudis) та укр. Svitlana Strebkova: А ось стосовно Фаріон після того ганебного вчинку (фактично – удару ножом в спину) слова...;

– емфатичні конструкції:

1) лексичний повтор (формальна перевага на 0,7%, пор., 7,2% та 6,5%, тому можливо вважати, що рівень вживання прийому є ізоморфним): англ. ACDC says January 22, 2014 at 11:50 go other way (Blanchflower) and say spend spend spend та укр. sensfiziologika December 27th, 2013, 10:19 pm А Каддафі так старався, так старався ІМ всього і все дати...;

2) інверсія (перевага у 2,9 раза, пор., 5,6% та 1,9%): англ. SonyTerry 07 January 2014 9:16am The 7.39, him I could believe; her I couldn't quite та укр. sensfiziologika December 27th, 2013, 10:19 pm Найнаглядніший приклад бунту ситих Лівія...;

3) вживання спеціальних емфатичних конструкцій типу англ. what a та укр. що за, яка, конструкції з емфатичним дієсловом do в англійських стверджувальних реченнях (перевага у 2,5 раза, пор., 4,8% та 1,9%): англ. spasmgadget 07 January 2014 11:21 am ... what a pleasure and relief it was to watch this well written, acted and perfectly paced drama!; англ. dourscot LORDSIRECBEEMANDBAR You either haven't seen it or have forgotten that while US comedy does like its characters lovable, Jewish-American humour never does. та укр. soc: 07.01.2014 19:29 Що за маячня ви несете? ogelchan _ 05.01.2014 18:15 Яка підлість і підступність!

Кількісна перевага в українському мовленні виявляється в реалізації таких засобів та прийомів, як:

– риторичні запитання (перевага у 1,9 раза, пор., 7,2% та 13,9%): англ. nishville LudwigVan 06 January 2014 1:52 pm Seinfeld is very good – but better than,say, Blackadder? Don't be silly та укр. soc: Що зробила Фаріон? Та достатньо почитати її праці щодо походження мов.

– незавершені речення (апосейопезис) (перевага у 3,3 раза, пор., 8,8% та 28,7%): англ. chools 05 January 2014 11:15 pm Loved shows except... slap bass sound in theme tune та укр. ihorhulyk January 9th, 2014, 07:32 am Однак... Людство тільки тим і займається, що убиває дракона:)

– вживання однорідних членів речення (перевага у 2,6 раза, пор., 3,2% та 8,3%): англ. homard 05 January 2014 9:59 pm The total lack of any compassion, guilt, or respect is so wonderfully freeing та укр. Hajdy Do Bajdy 06.01.2014 23:36 І ГОЛОВНЕ..., чи варто рівнятися на інтриганів, лицемірів, фіглярів, ошуканців, брехунів?;

Українське мовлення блогосфери є більш емоційним у порівнянні з англійським, адже, з одного боку, нами було виявлено, включаючи конструкції зі смайлами, призначення яких – виконувати експресивно-емотивну функцію, 16,3% окличних речень від усієї кількості, у той час як у британському – лише 7,6% (перевага складає у 2,1 раза).

Аналіз реплік за метою висловлення виявив такий розподіл за активністю вживання таких одиниць у діалогах блогу: брит. стверджувальні (40%), питальні (25,5%), спонукальні (36,5%) та укр. стверджувальні (24,1%), питальні (27,9%), спонукальні (39,1%). Міжетнічне порівняння дає змогу констатувати, що перевага щодо вживання питальних речень належить британському дискурсу (у 1,3 раза, пор., 86,9% та 66%), спонукальних (у 2,6 раза, пор., 4,1% та 10,8%) та питальних (у 2,6 раза, пор., 9% та 23,2%) – українському.

Висновки. Структурно-синтаксичні ознаки віртуального дискурсу характеризуються так: при загальній орієнтації авторів постів на моделі писемного мовлення домінують відхилення у вигляді моделей усного розмовного мовлення. Міжетнічне порівняння активності вживання в блозі простих речень свідчить про перевагу українського дискурсу, а складних – про перевагу британського, при цьому підрядні речення переважають в українському дискурсі, а сурядні речення – у британському. Крім того, можливим є констатація того, що перевага щодо вживання питальних речень належить британському дискурсу, спонукальних та питальних – українському.

З погляду стилістики синтаксису відмічаємо кількісну перевагу у використанні в британському мовленні таких виразних засобів та стилістичних прийомів, як еліптичні речення, парцеляція, відокремлені конструкції, а також емфатичні конструкції, а саме – лексичний повтор, інверсія, вживання спеціальних емфатичних конструкцій. Перевага в українському мовленні виявляється в реалізації риторичних запитань, незавершених речень (апосейопезис), уживання однорідних членів речення. Перспективою роботи є порівняння стилістики синтаксису блогу зі стилістикою чату.

Література:

1. Волохонский В. Психологические механизмы и основания для классификации блогов. – [Электронный ресурс] / В. Волохонский // Личность и межличностное взаимодействие в сети Internet : сб. науч. тр. – СПб, 2007. – Режим доступа : <http://volokhonsky.ru/internet/volokhonsky.pdf>.
2. Курчакова Н. Формы самопрезентации в блоге. – [Электронный ресурс] / Н. Курчакова // Блог Владимира Волохонского [сайт]. – Режим доступа : <http://volokhonsky.ru/internet/kurchakova.pdf>.
3. Мальцева Л. Українська блогосфера: функціонально-стильова характеристика / Л. Мальцева // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – 2011. – Вип. 52. – С. 278–289.
4. Пожидаева И. Когнитивно-прагматические тактики и техники манипуляций (на примере политических блогов Рунета и Укрнета) / И. Пожидаева // Studia Linguistica : зб. наук. праць до 80-річного ювілею проф. Ф. Нікітіної КНУ імені Тараса Шевченка, Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». – В. 4. – 2010. – С. 493–499.

5. Тонких І. Функції блогів на сайтах українських інтернет-ЗМІ / І. Тонких // Діалог : Медіа-студії : зб. наук. праць. – Одеса : Астропринт, 2012. – Вип. 15. – С. 341–350.
6. Українська блогосфера. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://blogosphere.com.ua/2012/01/11/rich-and-poor/#disqus_thread.
7. Українська блогосфера. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://blogosphere.com.ua/2013/10/30/how-to-find-time-forblog/#disqus_thread.
8. «Українська правда». Блоги. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/lutsenko/52c72a84e32b9/>.
9. «Українська правда». Блоги. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/ruslana/52ca1f0590a82/>.
10. «Korrespondent». – [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://blogs.korrespondent.net/celebrities/blog/viktorvmedvedchuk/a124788>.
11. «Korrespondent». – [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://blogs.korrespondent.net/users/blog/pisistrat/a123628>.
12. Livejournal UK. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://livejournal-uk.livejournal.com>.
13. Livejournal UK. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dipcourier.livejournal.com/426831.html>.
14. Livejournal UK. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://livejournal-uk.livejournal.com/8980403.html#comments>.
15. «Politiko». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://politiko.ua/blogpost106129>.
16. «The Guardian». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.theguardian.com/culture-professionals-network/culture-professionals-blog/2014/jan/08/tumblr-arts-tips-live-chat>.
17. «Zahid.net». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zaxid.net/blogs/showBlog.do?chomu_siloviki_potrebuyut_garantiy&objectId=130106.

Борисов А. А. Синтаксис влияния в диалогической речи британских и украинских пользователей блогов

Аннотация. В статье рассматриваются изоморфные и алломорфные признаки стилистически нейтральных и стилистически окрашенных синтаксических средств и приёмов влияния коммуникантов в британских и украинских блогах.

Ключевые слова: блог, диалог, синтаксис, стилистический синтаксис, влияние.

Borisov A. The syntax of influence in dialogical speech of British and Ukrainian blog users

Summary. The article is devoted to isomorphic and allomorphic features of stylistically neutral and stylistically coloured syntactical means and devices of interlocutors' influence in British and Ukrainian blogs.

Key words: blog, dialogue, syntax, stylistic syntax, influence.